

TARA NOASTRA

Revistă politică-culturală

Apare săptămânal, sub direcția d-lor IL. CHENDI și OCT. GOGA.

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Renegatul.

Un suflet chinuit. Neamul din care a ieșit nu-l mai primește. Străinul la care s'a dus nu-l recunoaște de al său. Alungat de unii, tolerat de alții, el își poartă rușinea și blestemul trădării. Fricos mai întâi și modest, conștiința i-se întunecă tot mai mult. Cu timpul ajunge dârz și îndrăzneț, până ce, cuprins de ură față de ai săi, nu mai cunoaște margini, nu mai are sfânt nimic și se face unealtă oarbă în mâinile adversarului.

Procesul sufletesc prin care trece renegatul, trebuie să fie cumplit. Indemnat de vanități omenesti, de ademeniri la cari nu poate să reziste, el se smulge dintr'un cerc de care îl leagă părinții, limba și legea lui. Și nimeni nu este așa de monstruos, ca să nu simtă o zguduire în ceasul despărțirii. Se umilește apoi față de străini, întinde mâna spre cersire, primește prețul îmbelșugat al trădării. Dar totuși, în orele de reculegere, în colțul intim al gândirii lui, conștiința păcatului e trează și ca un verme roade remușcarea în sufletul lui, de câte ori vede dezastrul pricinuit de fapta lui trădătoare.

Nu este vrednică de plâns această frământare a de-apropelului tău rătăcit?

*

În mijlocul nostru numărul acestor rătăciți se înmulțește. Ceata transfugilor perduți ia proporții. Ale vieții lipsuri și ale firei slăbiciuni ni-i răpesc dintre noi, cum smulge râul floarea dela mal. O generație încă și ei nu ne mai cunosc. Fii lor nu vor mai avea nimic comun cu noi, nici nume, nici lege. Doar din când în când se vor mai înfiora, aflând de faptele urite ale părinților lor, pe cari ei nu le vor mai putea îndreptă, asimilați cu totul în neamul adversarilor.

*

În politica de astăzi lirismul desigur nu este o calitate de frunte. Cu toată vârsta noastră culturală destul de tânără încă, cu toată experiența noastră puțină față de popoarele mai înaintate, am ajuns repede la convingerea că lirismul politic nu ne poate fi folositor întru toate. Fără a fi sceptici și pesimiști, combatem totuși pornirile violente, pe cum și fraseologia juvenilă a diletanților. Fiindcă în rândurile luptătorilor de astăzi s'a făcut lumină asupra părții reale a politicii.

Acesta este motivul pentru care nici în fața constatării numărului mare de renegați nu cădem în lamentări dureroase. Nu desperăm nici în fața grelelor lovituri ce ne aduc acești desmoșteniți de ei înșiși. Nu blestemăm soarta, care ne-a hărăzit un încurcător al politicii ca pe Burdia. Nu arătăm cu de-

getul pe acel profesor denunciator, cocoțat prin ministerul de culte, care a provocat rușinea dela Caransebeș, nici vom imploră întoarcerea lui. Faptele criminale probează, că ceice le-au săvârșit n'au fost nici odată vrednici de mai mult și de sentimente mai calde din partea noastră. Felul nostru de a vedea viața socială și raporturile noastre politice în lumina lor reală ne face să nu ne mai speriem și îngrijorăm din cale afară de aceste apariții.

*

Ceeace știm acum limpede este, că renegatul e totdeauna un fruct firesc al neisbânzilor politice. Cauza multelor desertări din rândurile noastre nu este alta decât întârzierea triumfului cauzei noastre naționale. Popoare cu situații politice inferioare dau totdeauna contingentul cel mai mare de lași și de trădători. Renegații noștri se recrutează din șirul acelor cari nu-și pot închipui că noi am mai putea avea câștig de cauză, că o viață politică românească bine organizată ar mai fi cu putință. Ei sunt de obicei oameni știutori de carte, cari negăsind situații sociale între noi, sunt siliți să apeleze la cei mai tari.

Odată ce însă puterea de astăzi a rasei stăpânitoare se va frânge de puterea și înțelepciunea politică a naționalităților; odată ce biserica și școala își vor dobândi totala lor independență, iar administrația și justiția țării se vor deschide pentru toți, fără condiția de a mai renunța la limba nemaghiară, echilibrul se va restabili și tipul lașității și al trădării va fi o excepție printre noi. În epoce de reculegere și de dreptate politică, rolul spionilor și al nemulțumitorilor încetează dela sine.

Inchipuiți-vă că peste câțiva ani se vor ivi întâiele roade ale unei legi electorale echitabile, că vom avea un control mai mare în parlament, că vom mai ridica niște gimnazii, iar la viața administrativă vom participa cu un număr mare de funcționari români. Ce rost vor mai avea atunci Burdea, Petru Ionescu și alți Siegești de tristă figură?

*

De câte ori vedem deci opera destructivă a vre-unui renegat de astăzi, gândul nostru trebuie să se îndrepteze către accelerarea rezolvării problemelor politice. Nu fapta rătăcitului trebuie să ne preocupe, ci însăși chestiunea națională, care odată rezolvată, pune capăt înjosirilor morale individuale.

Din moravurile lor. La cărmuirea politică a acestei țări, poporul românesc nu e un factor hotărâtor. Cu toate legile în cari spiritul timpului a putut icni câteva fărâmituri de liberalism — neamul nostru a rămas în realitate ceeace a fost: *misera plebs contribuens*. Cărticica de dare e încă singura legătură dintre părtașii acestui

neam și diriguitorii politici ai țării. Cei cari învârtesc șuruburile și îndreaptă mașineria sunt străini de noi și de îndemnurile noastre. De gândul lor, de credințele lor ne desparte o prăpastie. Noi trăim izolați și nu putem pătrunde cu ochii dincolo de această prăpastie. Știm din vremuri de demult că soarta noastră se croește în taină, că legi și porunci „vin de sus” și că noi nu avem încă darul de a le schimba. Mai știm, că totul se petrece după ușile încuiate, cari înaintea noastră nu se deschid nicicând... și stăm așa în nedumerire... Ne gândim de atâtea ori: Ce taine ne ascunde nouă acest zăvor? Cari sunt dogmele de cărmuire ale sfătuitorilor în taină? Cari sunt principiile politice, cari normele morale?.. Și ce ciudată e soarta! De câteori se întâmplă să putem furișă și noi o privire în umbra ocrotitoare, rămânem uimiți de câte surprindem într'o clipă! Vedem că întreagă mașinaria mare a acestui stat e un monstru în ciocălat din micile șurubării ale unor oameni, că roțile se învârtesc sub cărma acestor puțini... Și mai vedem atunci, că multe din mâinile ocrotitoare nu sunt tocmai curate...

Din nou ni-s'a deschis pe-o clipă ușa. Și de astădată s'a deschis larg și noi am avut prilejul să vedem mai lămurit un colț al areopagului. Și iată-l pe strașnicul cărmuitor al unui șurub, ministrul de justiție *Polónyi Géza*. Din lumina proiectată asupra lui am putut desluși nimbul de glorie al acestui sfetnic. În curând se va face mai multă lumină. Marele bărbat al țării e astăzi în fața curții cu jurați, un biet om care își așteaptă o reparație a cinstei care s'a știrbit. Și ce se spune despre acest om care a fost în fruntea justiției unei țări? Se spune că toată viața lui a fost un avocat fără scrupule de ordin moral, un om cu trecut criminal, povăuit de indemnuri păcătoase cari au călcat legea și cinstea... A făcut tovărășie cu indivizi suspecti certati cu morala cu cari s'a atins de buzunarul deapropelului; și-a pus talentul în serviciul unor afaceri urite neobișnuite între oamenii cinstiți... Și altele, și altele. Și toate astea au plutit ani de zile în opinia publică, ca acum să fie susținute înaintea legii de-un deputat al parlamentului.

Așteptăm cu nerăbdare lămuririle acestei judecăți. Oricum se va aduce sentința, noi putem însemna impresia oricărui om obiectiv: putredă trebuie să fie Danemarca asta a noastră când se pot înfiripa asemeni învinuirii și se pot căuta asemeni reparații. În orice caz ne-am bucură dacă ușa s'ar deschide mai des și neamul nostru — acest platnic bun și nesfârșit de răbdător — ar avea prilejul să vadă mai bine...

o

Solda ofițerilor. Majoritatea parlamentului ține să facă un caz extraordinar din cestiunea mării soldei ofițerilor. E vorba de câte-va milioane, cu cari Ungaria să contribuie mai mult la budgetul armatei comune, o sumă pentru care în alte împrejurări nu s'ar face nici un sgomot. Acum însă kossuthiștii vor să profite și vor să forțeze mâna Impăratului-rege, ca să le dea concesiile naționale în schimbul acestor milioane. Ei recunosc că îmbunătățirea soartei ofițerilor este necesară, dar n-o admit decât cu sacrificii din partea Suveranului. Un fel de dinte pentru

dinte. In delegațiuni și în ultimele consilii ale guvernelor s'a discutat asupra acestui punct. Iar săptămâna trecută Wekerle a fost primit în audiență pentru aceeași cauză. Înțelegerea este anevoioasă din pricina încăpățânării ultraștilor din Budapesta. — Deputații noștri, după toate aparențele, nu vor fi împotriva urcării soldei — cum este și foarte firesc.

Congresul socialist. Din începuturile tulburii ale unor muncitori din Budapesta s'a infripat cu timpul și s'a întărit deabinele partidul socialist din Ungaria. Cei dintâi organizatori ai lui au fost niște oratori de origine străină, ziaristi crescuți prin Germania și veniți în Ungaria anume cu scopul de a propaga ideile socialiste. Câteva certuri, defraudări și tot felul de orbecări mai întâi, apoi o epocă de muncă pasionată și partidul se întinse peste toată țara. Astăzi, după 15 ani de existență, organizația socialistă e cea mai solidă dintre toate partidele politice, cu toate că nu are nici un reprezentant în parlament, ca urmare a legii electorale în vigoare. Măne însă, când legea se va schimba, partidul socialist va constitui o forță parlamentară și va trebui să se țină seamă de el.

A fost foarte natural, că la congresul socialist, ținut zilele trecute la Budapesta, — centrul puternic de operațiune al acestei grupări, — să se discute mai ales reforma electorală, problema care interesează astăzi mai mult. Discuțiile aceste au fost foarte violente, ceea ce ne face să vedem, că muncitorii țării sunt foarte înverșunați împotriva guvernului și foarte hotărâți a merge până în pânzele albe pentru înfăptuirea dorinței lor privitoare la votul universal. Socialiștii nu vor să știe de nici o „pluralitate“ a votului și amenință, pentru cazul că se va prezenta o lege inacceptabilă, cu greva generală. Până atunci ei vor duce o încordată campanie împotriva ministrului de interne și vor căuta toate mijloacele legale pentru a-l convinge de necesitatea votului universal individual.

Acest congres al socialiștilor a făcut o impresie adâncă în lumea politică din Budapesta. A impus pe de-o parte organizația acestui partid, pe de alta capitalul cel mare de care dispune: numai în anul acesta socialiștii au contribuit cu 31.000 coroane la fondul lor de agitație. Dar guvernul a luat act, cu oarecare îngrijorare, mai ales de amenințarea cu greva ge-

nerală, căci o astfel de grevă bine condusă ar fi un dezastru pentru țară. Congresul nu poate avea deci decât bune consecințe pentru partid și pentru ideile lui.

În cercurile noastre, ale naționaliștilor, congresul, neapărat, n'a făcut o impresie rea. Căci, departe de a ne solidariza în multe puncte esențiale cu programul acestui partid, urmărim totuși cu simpatie mișcările în punctele în cari ne atingem prin aceleași interese. Oricine luptă pentru slăbirea sau înfrângerea hegemoniei maghiare, atât de vinovată, are un titlu la simpatia noastră. Și în afară de asta, congresul acesta este și mult instructiv pentru noi, căci ne arată succesul enorm la care poate ajunge un partid prin o bună organizare și prin disciplină, — două calități cari nouă ne lipsesc și pe cari nu le putem înlocui decât cu vorba, căci puterea de fapte ne lipsește pe semne.

Dar aceste aprobări a mișcării socialiste, care-și are și ea explicarea și rostul ei într-o țară cu atâtea anomalii politice, să nu fie rău înțelese. Între ideile socialiste și ale noastre sunt prăpăstii ce nu se pot trece. În politica acestei țări României nu pot să lupte cu altă etichetă decât cu cea de naționaliști, ei nu pot avea alte convingeri decât naționale, locul lor nu este în alt partid decât în acela al naționalităților, căci lupta noastră nu este de clasă, ci de rasă.

Aceasta, ca să se știe.

SONET.

Din Țarigrad sosește Beiu tare
Și întră 'n București cu saltanaturi,
În cap cu o căciulă cu trei caturi,
Cu mantie 'mblănită, pe spinare.

El nu e un Voivod ca ori și care:
În Pera și 'n Fanar — are palaturi,
Și adesea la Viziri el dat-a sfaturi,
Înalt, chipos, deștept, cu barbă mare.

În urmă-i cărjalii cu fustanele,
Iusbași și arnăuți și beizadele,
Flămânzi și derbedei ce pradă cată;

Aprozi și ciohodari, cu lăcomie
Privesc cu ochii mari peste câmpie,
C'aici e țara binecuvântată!...

D. Telesor.

FOILETON.

SODOMA.

— Imitație. —

... Și tot mai mult, fără-de-legea aripile și le-a întins...
Ca 'ntr'un pustiu, unde sacalii sfășie trupul celui prins,
Așa pe câmpii țării mele, pe codrii ei s'a năpustit
Lăcusta cea cu aripi negre, cu pieptul alb și 'mpodobit.

În mîntea mea, ciudate visuri, s'abat năluci și prevestiri:
Aleargă flăcări fumegânde... cenușa negrei pustii
O simt lăsându-se pe câmpuri și fulgerile pe orașe
S'aprinde palatele... și strigă mulțimea îngrozită, lașe,
Cei slabi, în brațe cu tâlharii își pleacă fruntea la pământ
Și umiliți așteaptă moartea și noaptea caldului mormânt.

Și eu presimt Sodoma nouă — dar nu mă depărtez ca Lot!

Aștept năpraznica urgie, ca să arăt atunci cum pot
Să moară cei cu fruntea mândră — și voi zimbă văzând
Cei slabi și cei fără-de-lege — în focul viu, răzbnător...
cum mor

Precum odată 'n Herculenum știu să moară un roman,
Așa voi sta să mă cuprindă aprinsul zărilor noian,
Așa voi sta să mă cuprindă în brațul ei de flăcări, lava
Iar pieptul meu va sta nainte și fruntea mea, spre ceruri
sta-va.

Când alții, alergând pe uliți, vor strânge sculele de preț
Și pitulați, cu prada 'n mână vor cerceta cu ochiu isteț
Un loc de adăpost averii și vieții lor un adăpost,
En, nemișcat voi fi la locu-mi, precum o vieață 'ntreag.
am fost...

Iar când vor trece veacuri multe și cei ce 'n urmă or să
vină

Cetind în cronica bătrână vor cerceta vechia ruină —
Și vor găsi pe-acela care, în oarba focului răscoală,
Știu să stea ca și 'nainte: cu fruntea sus — și mâna goală!
Victor Eftimiu.

NUVELA.

Movila Cocoșatului.

De D. M. Teodorescu.

Pământul și cerul părea că înoată în lumina aurie a lunii; roua căzută de cu vreme scânteiă. Nu se auzea nici un șgomot, nu se auzea nimic împrejurul nostru; părea că ne găsim în mijlocul unui cuprins vrăjtit, în care totul e de aur și de nestimate, dar fără vieață.

De două ceasuri de când mă căzneau să adorm și nu eră chip; ședeam întins pe iarbă cu fața în sus, cu ochii rătăcind pe nesfârșitul cuprins al stelelor, fără să mă gândesc la ceva, fără a fi în stare să fac ceva, nici măcar să dorm.

Moș Stanciu ședeă lângă mine turcește, cu luleaua la colțul gurii.

— Dormi? întrebă el încet, cu șială.

Mă sculai repede:

— Nu pot.

— Așa e, când n'ai mai dormit niciodată la câmp.

Apoi tăcu și începui să răscolească luleaua cu degetul. Făcui și eu o țigare și m'apucau iarăș să privesc. Trebuia să fie târziu; luna eră sus și carul mare se strâmbase bine pe cer. În fața noastră, întretăiată de lanuri nenumărate de porumb, se întindea la nesfârșit câmpia, ca o mare încremenită în mijlocul furtunii, iar la orizont,

Introducere.

Ce înțelegem prin socialism și mișcare socială?*)

(Continuare).

Am numit proletariatul antipodul burgheziei, fiindcă fără el această clasă nu poate fi concepută. Pentru a înțelege natura proletariatului, clasa socială cu care ne vom ocupa îndeosebi aici, trebuie să ne liberăm de închipuirea pe care o deșteptă în mîntea noastră termenul de proletariat înainte de a fi cetit pe Marx, anume de închipuirea că proletariatul ar fi mulțimea zdrențăroșilor. Astăzi termenul proletariat se înțelegem — fără vre-o legătură cu înțelesul lui primitiv — într'un înțeles tehnic: pentru a desemna acele pături ale populației cari primesc un salariu în serviciul întreprinzătorilor capitaliști. Cuvântul în acest înțeles a fost împrumutat dela scriitorii francezi și a fost introdus în știința germană de Lorenz von Stein (1842). Dar cine sunt acești proletari moderni? Care este starea lor? Încotro se îndreaptă străduințele lor de emancipare, pe cari noi le numim mișcarea socială?

Muncitorimea salariată alcătuiește sâmburele acestei clase. Ea cuprinde toate persoanele ocupate în întreprinderile capitaliste (întrucât ele nu aparțin prin interesele lor grupurilor de culoare burgheză descrise mai sus). Am încercat să fac socoteala (la loc. cit., pag. 530) cam câte asemenea persoane sunt în Germania și am ajuns la numărul de maximum 7 milioane, cam o treime din numărul total al celor cari își susțin singuri traiul. Când Marx credea încă dela 1847 că „mișcarea proletară este mișcarea independentă a unei imense majorități în interesul acestei imense majorități“, eră desigur pentru acea vreme, chiar cu privire la țările din apus, o „imensă“ exagerare, cel puțin dacă se ia proletariatul în înțelesul strict al cuvântului, așa cum făcea Marx. Cu totul altfel se înfățișază lucrurile, îndată ce pe lângă proletariatul pur sânger, adăugăm nenumărata amestecătură alcătuită din toți calicii („Habenichtse“, din populația lipsită de avere, *il popoline*, „die kleinen Leute“, printre care trebuie să numărăm și toate acele ființe mitite, pe aceia dintre agricultorii și meseriașii „independenți“ cari sunt în realitate proletari, cum și păturile cele mai de jos ale funcționarismului (de pildă cei din administrațiunea poștei și a căilor ferate). Iar dacă întindem socoteala și mai departe, totalitatea „poporului de jos“, așa numita „populațiune muncitoare“, cuprinde în Germania împreună cu cei pe care ea îi hrănește, vre-o 35 milioane de suflete, deci cam două treimi din întregul număr al locuitorilor. Aceasta nu este încă „imensă“ majoritate; dar este totuși marea majoritate a populației, și fie zis în treacă, aproape toată sporirea de lo-

drept înainte, se desemnă pe margina spălăcită a cerului cocoașa sură a unei movile.

Deodată moș Stanciu mă apucă de mână, zicându-mi.

— Nu mai sta cu fața încolo că se apropie miezul nopții!... Simții un fior rece străbătându-mă și mă întorsei. Ca să arăt că nu mi-e frică, începui a rîde.

— Și de ce să nu stau cu fața acolo?

Bătrânul zâmbea.

— Ai auzit vre-odată de movila Cocoșatului? mă întrebă el.

— M'am și urcat pe ea!

— Și altceva nu mai știi nimic?

— Nimic, spune!

După ce-l încredințai că nu-mi va fi frică el începui cam astfel:

„Cât o fi d'atuncea, numai Dumnezeu știe. Ci că peaicea, cât vezi cu ochii eră tot o pădure, deasă de nu pătrundeă nici soarele în ea, și în pădurea asta își aveau ascunzătoarea niște tâlhari care băgaseră spaima în tot județul. Prădăciunile se țineau lanț și omorurile, că ajunseseră oamenii să trăiască numai într'o frică. Câte poteri n'a trimes stăpânirea? dar de geaba; nu eră chip să dea peste culcușul hoților. Și așa, numai iată că într'o bună dimineață vine într'un sat o stărpitură de om slab și urit și cocoșat pe lângă celelalte toate și zice:

cuitori pe care a adus-o veacul al XIX-lea în Germania. Cam tot așa stau lucrurile și în celelalte țări cari au sistemul capitalist de producție.

Asupra naturii intime a proletariatului nu vom putea face aici decât câteva observațiuni, din cari se va vedea totuș ce legături există între situațiunea acestei clase sociale și mișcarea pe care ea a început-o. Cestiunea aceasta am tratat-o amănunțit în scrierea: „Das Proletariat“, apărută în 1906 și care alcătuiește un fel de completare a celor spuse aci.

Am spus și mai înainte că cine voește să-și facă o idee exactă despre proletarul modern, nu trebuie să se gândească la gloata zdrențăroasă. Căci viața proletariatului, așa cum ni se înfățișază la exterior, nu pare de loc a fi într'una o viață de împilare. Mizeria desăvârșită nu este de fel ceva specific proletariatului ca clasă (deși frește în rândurile lui se găsește nenumărate ființe care mor de foame). Totuș starea multora din aceia cari aparțin proletariatului nu este așa de rea ca starea țaranului sau a lucrătorului chinez sau a fermierului islandez și cari totuș nu sunt proletari. Unii lucrători câștigă chiar în Europa mai mult decât un profesor universitar, iar în America venitul mediu al lucrătorilor salariați nu este cu mult sub cifra cea mai mare a onorarului unui profesor universitar din Prusia.

Când deci vedem proletariatul pornind mișcarea de emancipare, când vedem că această mișcare este nutrită de simțăminte de ură, de invidie și de răsvărire, înțelegem că nu mizeria desăvârșită este izvorul acestor curente.

Mai curând, izvorul este contrastul pe care lucrătorul îl observă între starea sa adeseori apăsată și bogăția în care se răsfată mulți dintre întreprinzători și al căror belșug, lucrătorul crede că îl produce el, care se istovește în slujba lor. Și acest contrast îi este zilnic improspătat în conștiință, nu numai pentru că vede cea bogăție arătându-se adeseori cu ostentație (aceasta o vede și bietul șerb din evul mediu), ci mai ales fiindcă o vede cum se formează în fiecare zi și fiindcă vede pe posesorii ei cum se ridică înaintea ochilor lui pe zi ce trece. Această stare sufletească a fost puternic accentuată de Friedrich Albert Lange când spunea: Sentimentul invidiei nu dispăre nici odată pe deplin, când săracul trăiește în apropierea bogatului; el poate totuș să fie foarte mult redus când există raporturi durabile de egalitate între sărac și bogat. Într'o situație schimbătoare și în orice prilej care face să reiasă deosebirile ce există, invidia iese iarăși la iveală. La această nesiguranță — pe care am putea-o numi obiectivă — a tuturor averilor din vremurile noastre, pe care proletarul o observă, și mai adaugă, din punctul lui de vedere, nesiguranța subiectivă, nesiguranța existenței lui.

(Va urma).

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Șoapte din umbră, al treilea volum de versuri ale d-nei Elena Farago a apărut zilele acestea.

D-l Dr. Lupu, prefectul jud. Fălciu ne atrage atenția asupra unui tânăr țaran, care într'o publicație din Huși, a tipărit câteva strofe dedicate poetului Goga.

„Eu nu sunt critic — ne scrie d-l Lupu — dar mi-se pare că poezia e frumoasă; ceeace e mișcător, e faptul că autorul e țaran. A învățat carte fiind servitor la școala din com. Cârja, jud. Tutova. Învățătorul l-a crescut și însurat“.

Iată și poezia — publicată în „Sfatul popului“ o foaie care, după cât știm e scoasă de însuș d-l Lupu, cu colaborarea câtorva tineri intelectuali din Huși.

Cântăreț al suferinței și al „nădejzii de mai bine“.
Faci prin cântu-ți plin de farmec, Româniea să suspine;
Și cu 'ncredere s'aștepte vremuri noue și mai bune,
Pe când trimbița dreptății va putea la toți să sune.
Prevestind o viață nouă, omenească și mai bună
Când suflarea românească va putea trăi împreună!
Căci în sufletu-ți măiestru, și 'n gându-ți pătrunzător
Intrunești toată dorința sfântă, a Românilor.
Nu cunosc vre-un cânt pe lume, mai puternic să 'nfoare,
Decât cântecu-ți maestre și cel de priveghitoare!
Cântecu-ți nu-i pentru aceia, cari is de cântări sătui;
E pentru cei mulți și harnici ce-s „ostași“ ai câmpului.
Acestora, cere vremea să le dăm tot ajutorul,
Ca să așteptăm cu bine și cu pace, viitorul.
Pentru aceste visuri scumpe să gândim la cei mai mici.
Cari rânduți de soartă, sunt în viață mucenici!...

E vorba dar de o poezie serioasă, care s'ar fi putut publica în orice revistă literară.

Noi felicităm pe autor, care iscălește așa de frumos „Ilie Chebac, plugar în Cârja“.

„Convorbiri critice“ și-au mai modificat redacția; d-nii I. Dragoslav, Măndru și Dinu Ramură au devenit membri în comitet.

Un membru în perspectivă e și d-l Piccolino, autorul poeziei *De ce?*, din care transcriem o strofă.

De ce, când brațe goale
La piept cu dor mă strâng
In de mătase poale
Plâng?

Sămănătorul are o copertă ocazională, un articol creștinesc al dlui Aurel Popovici, o frumoasă poezie de Z. Bărsan și o poezie lungă de A. Mirea.

In Ramuri, — o revistă literară care apare de vr'o trei ani în Craiova, — d-l N. Iorga publică un fragment din „Istoria literaturii românești“, d-l Bassarabescu o schiță de Paște, d-nii St. Braborescu și Soricu versuri frumoase, d-l V. Vulovici o cronică etc.

D-l Emil Gârleanu, talentatul nuvelist, după ce ne-a dat cea mai bună ediție a poeziilor lui Alexandrescu, a adunat într'un volum îngrijit poeziile populare ale lui Alexandri și le-a tipărit în editura institutului „Minerva“.

Iată cum pot servi literatura noastră ceice într'adevăr o iubesc; iar d-l Gârleanu dovedește aceasta și cu traducerea romanului *O viață de Maupassant*.

Ziarele străine, îndeosebi cele franceze, consacra zilnic, coloane întregi, literaturii și artelor.

Articolul de fond îl scriu de obicei scriitori cunoscuți; în corpul ziarului vei găsi amănunțite dări de seamă asupra expozițiilor artistice, reprezentațiilor dramatice și cărților de curând apărute; nuvele și poezii inedite se publică zilnic, romancierii tineri sunt bine plătiți ca să întrețină foiletonul, iar caricaturistii pot să trăiască ilustrând cu operele lor, coloanele publicațiilor zilnice. Despre scriitorii lor, ziariștii francezi vorbesc cu acelaș respect cu care ai noștri scriu despre politicienii cari le susțin gazeta. Iar scriitorii tineri sunt îmbrățișați cu mult entuziasm.

Acestea sunt niște simple constatări. Nu le scriem, ferit-a sfântul, ca să muștrăm pe directorii ziarelor românești de ce nu cer colaborarea scriitorilor noștri, pentru primele coloane ale gazetei lor; nici de ce nu plătesc recenzenti literari și artistici, cari să informeze din datorie și nu numai când e vorba să laude sau să injure pe cutare poet, pictor sau cântăreț — pe cei cari nu citesc reviste; nici de ce se mărginesc să umple foiletonul cu romanele lui Xavier de Montepin și ale Carolinei Invernizio; — nici de ce nu tipăresc poezii și nuvele d'ale scriitorilor noștri, cari au talent și n'au ce mânca, — și nici de ce arată atâta indiferență revistelor literare, cărora nici cel puțin cuprinsul nu li-l anunță.

Marcelle Adam publică în „Le Figaro“, de la 24 Aprilie (st. n.) un articol plin de laude la adresa vaselor românești pe cari le-a dăruit regele Carol I, muzeului de arte decorative din Paris.

— Mă, vreți voi să vă scap eu de pacostea asta?

Oamenii se uitau la el și nu știau ce să crează, e nebun ori își bate joc de ei? Dar el ținea mereu una și bună, că dacă vor să scape, să se ducă după el. Și atunci ei se apucară să-l descoasă ce-i și cum și pentru că el nu vrea să le spuie ce-i cu el, unii își dedeau cu părerea că trebuie să fie vr'un tâlhar și vrea să-i ducă pe toți în gaura șarpelui, alții că-i în legătură cu necuratul. Și gata, gata să-l închiză. Noroc însă că printre ei eră un moșneag bătrân, bătrân, uitat de Dumnezeu pe pământ. El numa că se ridică în cărji și zice:

— Oameni buni, nu vă uitați la el că-i așa, că trupul omului e lut și nu prețuește mare lucru sufletul e ce e. Poate că e un om trimes de Dumnezeu să ne scape, cine știe? Căile Domnului sunt nepătrunse. Și la urma urmei, dac'o fi să moară câțiva, ce mi-e că te omoară hoțul în pădure, ori la tine acasă, nu-i tot una? E bine omul să încerce.

Și zicând așa, bătrânul porunci nepoților și strănepoților lui să puie mâna pe ce-or putea și să se lase în voia străinului, și numai decât să înfățișază douăzeci de voinici. Iar ceilalți oameni nici nu voră să-l asculte și începură a rîde.

Cocoșatul a luat pe cei douăzeci de inși și i-a pus să jure în fața popii că or să-l asculte ca pe Christos fără să crănească, apoi le-a zis

să-și ia mâncare pentru vreme îndelungată, și într'o dimineată până a nu se lumina de ziuă a plecat cu ei și s'a afundat în pădure. Au mers ei o zi întreagă prin tufisuri nestrăbătute, hărțuiți fără răgaz de mlădițele țepoase, care le intră în ochi și le sfâșia hainele de pe ei. Unul n'a rămas zdravăn în ziua aceea; toți erau plini de sânge și cu straiete peticărite. Numai cocoșatul mergea fără să-i pese; părea că din calea lui se abat toate piedecile. Și oameni văzând asta intrară la gânduri, iar cătră seară istoviți de oboseală și de foame, se opriră cu toții în loc și începură să întrebe:

— Unde ne duci?

Cocoșatul îi îndemnă mereu să n'aibă teamă, câtă vreme s'or lăsa în voia lui. Glasul lui avea acuma atâta putere, că le oprea vorbele în gât și se luau după el fără să-și dea seama, parc'ar fi fost fermecați. Dar când ajunseră într'un luminiș și se văzură în ce hal sănt, jumătate din ei nu mai putură răbdă și începură să sbiere: Du-ne înapoi! În zadar Cocoșatul căută să-i aducă la supunere. Atunci le zise să plece. Ei însă, nu, să-i întoarcă tot el că singuri n'o să mai găsească drumul. Dar jumătatea cealaltă, care voia să meargă înainte, se împotrivi. Și se încinse o ceartă mare de vuiuă pădurea și din ceartă ajunseră la bătaie. De surda se căznii cocoșatul să-i impace, că ei și tăbăriseră unii asupra altora și se loveau cu îndărijire. Sângele lor, unde curgea

uscă iarba prin prejuri și sugea până în adâncime. toată vlaga pământului; în peticu acela de loc, nici astăzi nu mai crește nimic.

S'au bătut ei așa până la ziuă și când a izbutit Cocoșatul să-i despartă, abia mai rămăseseră zece. Și dacă i-a întrebat unde vor să meargă acuma, au răspuns cu toții: După tine! Și iar a pornit Cocoșatul înainte și ei s'au luat după el. Și au mers prin desișuri zile fără număr, și-au isprăvit merindele și acuma mâncău numai frunze și rădăcini și beau rouă și-și lingeau sudoarea. Hainele nici nu se mai țineau pe ei și ghimpii se înfgeau tot în carne vie. Și așa, goi, plini de sânge, și flămânzi ei mergeau ca niște suflete blăstimate prin pădurea cea fără de margini. Numai cocoșatului nu-i păsă. El mergea înainte șuerând, hainele pe el erau noi nouțe și fața i se imbujoră tot mai tare pe fiecare zi. La tot pasul se oprea în loc și-i îndemnă și indemnul lui le mergea la inimă, și le dedea putere, iar ochii lui străluceau ca focul și privirile lui îi pătrundeau până în adâncul sufletului, iar cocoșata i se micșoră văzând cu ochii.

Intr'o dimineată, cei zece inși nu-l mai cunoscură.

Sedeau în fața lor drept și voinic și frumos ca un Arhanghel.

Ochii îi străluceau și părul par'că eră de jeratic împrejurul frunții.

(Va urma).

Henri Lavedan deliciosul dramaturg, începe să îmbătrânească; dar stilul său vioi și spiritual, întinerește din săptămână în săptămână.

Până la o nouă dramă, autorul „Marchizului de Priola“ încântă pe cetitorii marelui reviste pariziene *l'Illustration*, publicând — dela o vreme, în fiecare săptămână — dări de seamă asupra vieții intelectuale a Parisului. Aceste „*Courier de Paris*“ sunt foarte originale. Iată de pildă, în cel din urmă număr al revistei citate, unul din aceste articole, scris în formă de dialog:

Intr'un salon parizian, într'o zi de vizită invitații discută cu mult spirit. Iar când ai sfârșit articolul, te trezești că ai aflat cum e vremea, cam unde e bine să-și petreacă parizienii primăvara, ce tablouri sunt remarcabile în cutare expoziție pariziană, care pictor n'are talent, ce e de văzut în cutare muzeu de arte decorative, ce se vorbește despre teatru etc.

Cât de sus plutesc revistele noastre, deasupra mișcărilor intelectuale din București!

Un portret al lui Isus Christos, acela care se păstrează în biserica sf. Bartolomeu, din Genua, a fost de curând constatată veritabil, în urma descoperirii unui pergament grecesc din veacul al șaselea și care întărește cunoscuta legendă a relațiilor dintre Isus Christos și Abgar-cel-drept, regele Edessei.

Acest pergament, făcut din piele de gazelă, lung de 3 m. 40, larg de 0.06, începe cu un psalm de David și continuă cu această scrisoare — vorbă cu vorbă tradusă din grecește — trimisă de Abgar lui Isus Christos:

Abgar, rege toparc al orașului Edessa, cătră Isus, om bun și doctor, ivit în Ierusalim, salutare:

Am auzit vorbindu-se de tine și de tămăduirile tale, și anume că fără doctorii și nici ierburi, tu faci minuni și că dintr'o singură vorbă, tu dai orbilor vederea, ologilor picioarele, surzilor auzul; că alungi diavolii spurcați și că vindeci pe cei cari suferă de rele fără vindecare, și că o femeie căreia îi tot curgea sângele de ani de zile, s'a făcut bine atingându-te numai, și că înviezi morții; și auzind aceste lucruri cari te privesc o Doamne, am găsit în inima mea că tu ești fie însuș Dumnezeu, tu care împlinești aceste lucruri, fie fiul lui Dumnezeu, coborât din cer ca să împlinești aceste lucruri, și de aceea, te potest și te rog prin această scrisoare și prin ale mele rugăminti să binevoiești și să vii până la mine, ca să mă vindeci de boala care sufăr, și să faci pentru orașul meu un farmec ca nici unul din dușmanii mei să nu-l poată lua și nici nimici. Mi-s'a mai vestit că Jidovii sunt întărtați împotriva ta și că vor să te omoare. Eu am o casă mică și curățică: vino, căci ne ajunge ea la amândoi!...

Fi binevenit, poruncește, o Doamne, Dumnezeul meu!

Isus răspunde prin următoarea scrisoare, trimisă prin Ananias, solul lui Abgar.

„Ești fericit, o Abgar, ca și orașul tău, care se numește Edessa; ești fericit, căci tu ai crezut în mine, cu toate că nu m'ai văzut, și sănătatea îți va fi dăruită pentru totdeauna. Intrucât privește venirea mea la tine, trebuie să-mi împlinesc întreaga însărcinare cu care am fost trimis și după ce o voi fi îndeplinit, să mă înalț spre tatăl meu, cel care m'a trimis. Apoi, voi trimite unul din ucenicilor mei, numit Tadeu sau Toma, care te va tămădui de boala ta și-ți va da viață vecinică și va face rugăciuni pentru orașul tău, ca să nu ți-l poată lua nici unul din dușmanii tăi în vecii vecilor. Amin. Căci eu am lăsat cerul și m'am coborât pe pământ ca să scap neamul omenesc, și am luat trupul feciorelnic ca să șterg păcatul raiului pierdut de Adam, și m'am umilit pe mine — ca să vă înalț pe voi“.

Apoi, ca un P. S., Isus adaugă:

„Această scrisoare scrisă de mine ori unde se va afla dânsa, fie pe drum, într'o casă, în fața judecătorilor, într'o clipă de muncă ori de durere, pe mare, în pericol, în mijlocul luptei împotriva vrășmașilor, sau în orice alt prilej de felul acesta, această scrisoare va alungă toate nenorocirile, fiindcă ea e ferită împotriva tuturor primejdiilor și bună pentru orice mântuire sau ajutor. Deci, cel care o poartă, dacă este el curat și fără de păcate și dacă se stăpânește la toate patimile, o va păstra pentru mântuirea sufletului și trupului său, căci e scrisă chiar de mâna mea și am pecetluit-o cu șapte peceti, dupăcum vine: Isus Christos, fiul lui Dumnezeu, slăvit de cele două lumi, Dumnezeu adevărat și om adevărat“...

Fericit de primirea acestei scrisori, Abgar trimise un alt sol, pictor vestit, care să facă portretul „omului bun și doctorului ivit în Ierusalim“.

— Omule, tu ești un vânzător! l-a întâmpinat Isus pe pictor.

— Nu sunt un vânzător, — răspuse acesta, ci sunt trimisul lui Abgar, troparul din Edessa, dornic să vadă chipul lui Isus și să-l ia cu sine pe pânză!...

Pergamentul grecesc — cumpărat dela o familie egipteană — descrie pe larg felul cum a fost luat chipul lui Isus, și însoțește povestirea cu câteva ilustrațiuni privitoare la misiunea lui Abgar.

Portretul acesta, e ținut — după multe pățanii — într'un tabernacol din biserica sfântului Bartolomeu; e înscuit cu șase chei, păstrate de cele șase familii principale din Genua.

Două zile pe an, acest tabernacol e deschis; credincioșii pot vedea chipul Mântuitorului.*)

Literatura de Paști s'a făcut destulă anul acesta. Revistele și ziarele au ținut se iasă cu numărul paginilor mărit și cu materia literară mai bogată.

E folositoare literatura aceasta de sărbătoare, căci mai mult ca oricare alta, ea ajunge și pe mâna pacinicilor cetitori de ziare; articolele sentimentale, cu privire la învierea lui Isus și „simbolul pe care-l are în lumea modernă această înviere“, constatările dureroase ale poezilor, intristați că încă n'a rodit pe acest pământ cuvântul mântuitorului, nevelele cu șgomotul mistic al clopotelor din noaptea învierii, — toate acestea plac și deși se repetă din an în an, par veșnic nouă.

N'avem de înregistrat, anul acesta, nici o nvelă sau poezie mai deosebită, în toate revistele pe cari le-am primit.

Ziarul „Viitorul“ publică un articol ocazional de d-l C. Banu — restul materiei inedite e slab. Regretăm că un ziar așa de serios, tipărește în pagina primă, într'un număr festiv, naivități ca articolul despre „Romanele pentru mai târziu“ ale dlui Minulescu.

D-l Minulescu și cei din jurul d-sale, reinviază vremurile când Alex. Macedonschi își laudă ucenicii, ridicându-i până la cer, și de acolo, îi pune pe ei să-și laude maestrul; dar, în gruparea decadentă de azi, nu e nici unul care să aibă talentul lui Macedonschi și chiar al celor din jurul său. D-l Ion Minulescu e un poet tânăr, care abiă și-a scos primul volum; e drept că d-sa are nevoie de buna părere a criticeii, dar nu unul din liceienii de sub „conducerea“ literară a d-sale e cel chemat să-i tălmăcească versurile.

Ef.

CONVORBIRI GLUMETE.

Din „Carnetul unui om sincer“.

— Nimic mai ciudat ca o prietenie veche, desfăcută dintr'odată. Eu nu m'aș putea certă cu unul care mi-a fost prieten vreme îndelungată“.

Așa mi-a spus un om, care înainte de a legă o prietenie, se incredință bine dacă celălalt e într'adevăr vrednic de el.

Și iată cum, omul acela n'avea nici un dușman... Dar și nici un prieten!...

Un domn spune:

— Prietena d-tale, doamnă, are un păr foarte negru...

— Hm! răspuse cu răutate, invidioasa doamnă — dacă n'ar fi ea așa de albă, nici părul nu i-ar părea așa de negru!

— Se înșală cel ce crede că eu îmi scriu gândirile ca să învețe ceva cetitorii; mi-le scriu ca să vadă lumea că sunt spiritual.

— Aș luptă o viață întreagă pentru fericirea omenirii — dar nu m'aș lăsa răstignit pentru ea.

*) Acest portret e făcut cu o artă rară. Legenda — ca și pergamentul de care am vorbit — spune că oricât s'a încercat pictorul edessian să prindă trăsăturile lui Crist, i-a fost peste putință. Atunci Isus, trimise pe pictor afară din sinagogă, să cheme pe apostolul Toma, iar el se spălă pe obraz și luând un prosop, își uscă fața în el. Și pe prosop, rămăseră urmele feții sale...

Nu e un merit a răspunde celui ce te-a atacat.

E inteligent să ataci pe un om care nu ți-a făcut nimic, dar a cărui activitate nu-ți place; iar când el ți va răspunde tu să taci. Taci mereu... Și cu cât te-a insultat mai mult, cu atât mai mult sânge rău îi va face tăcerea ta... Să faci asta negreșit, dacă ești om răzbunător.

— Imi folosese mai mult defectele decât calitățile prietenilor mei.

— Dacă lumea asta n'ar fi amestecată din oameni cinstiți și din pungăși ar fi fericită.

În ziua când oamenii vor fi sau toți pungăși sau toți cinstiți, va fi ajuns idealul fericirii universale.

— Dacă n'ar fi fost filosofii cari să caute leacuri pentru tămăduirea suferințelor omenirii, omul n'ar fi știut că e nefericit.

— Cărțile cari ne vorbesc despre măreția universului, sau despre viața viitoare, învață pe săraci să nu pună atata preț pe mizeria lor.

Ce păcat însă, că aceleași cărți răpesc boagaților iluzia fericirii lor!

— Filozofia ar fi mult mai plăcută și mai folositoare, când filozofii vor renunța la voluminoasele și greoaiele lor studii și ar rezumă în fraze lapidare, ideile lor.

Cât de mult ar scădea atunci numărul filozofilor!

— Când nu vor mai scrie decât oamenii cari au de spus ceva, industria hârtiei ar da faliment.

În ziua aceea însă, vai de urechile trecătorilor... se vor înmulți oratorii.

— Sunt unii scriitori cari cred atât de mărginiți pe cetitori încât, dacă au ceva de spus, apoi îl spun în toate chipurile — și scriu prostii.

Dac'ar lăsa pe cetitor să se gândească el singur la morala cărții — cât n'ar câștiga autorul și de ce lucruri n'ar fi crezut capabil!...

— Un filozof spunea:

— Imi destăinuiesc gândirile cele mai ascunse și scrisul meu e mai interesant. În rândurile mele, fiecare om găsește oglinda cea mai limpede a sufletului său; iată de ce nu pot scrie banalități.

Ca și cum, ca să fii interesant, te-ai plimbă pe stradă în pielea goală.

— Dacă tot ce fac pentru o idee, n'ar avea în vedere și interesul meu personal, atunci ideea ar fi izbandită cu mult mai multă greutate.

— Un scriitor care se închipuie plagiat de altul, e foarte vanitos: își atribuie o cugetare supraomenească.

Mintile noastre ori cât le-am crede departe una de alta sunt totuși așa de aproape!

E o greșală să se zică:

— Pentru un începător e bine!

Ar trebui să se zică:

— E slab pentru un începător!

...Oare nu ne-a învățat experiența că autorii noștri sunt norocoși numai în primul volum?

— Un poet care eră pe pragul gloriei, întrebă de un prieten de ce nu traduce, a răspuns:

— Când voi începe să fiu tradus, — semn că am ajuns la apogeu — voi traduce și eu pe alții; căci în ziua aceea, s'a sfârșit cu mine.

— E destul să scapere într'o minte două cugetări, — și atunci, celelalte vin dela sine, după cum dintr'o păreche de condori poți avea în scurtă vreme, alte câteva sute de părechi.

Dar în ziua de azi, condorul e o pasăre așa de rară!

— Când urci o scară, să ai în vedere treapta cea mai apropiată, căci dacă-ți stă gândul tot la cea din urmă, îți trebuie aripi de ceară.

...Și mitologia pomenește de nu știu care Icar...

— Prietenii mei sunt foarte plictisitori. Numai în ziua când se vor plictisi ei de mine îmi vor părea mai interesanți.

Poate de aceea le par și eu interesant...

Ați băgat de seamă, că un om rău e de cele mai multe ori inteligent?

În orice caz, eu n'am găsit până acum un „om bun“ care să nu fie prost!

E. Victor.

Seminarul arhidiecezan.

I.

În sesiunea din anul trecut a sinodului arhidiecezan I. P. S. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Meșianu, a prezentat o propunere prezidială pentru „adoptarea și complectarea actualului seminar“.

Propunerea deși prezidială, a avut soarta tuturor propunerilor de această natură, s'a transpus la comisiunea organizatoare, iar în urma referadei comisiunii, s'a transpus acolo de unde din capul locului avea să pornească, la consistorul arhidiecezan, ca să o studieze și la proxima sesiune să prezenteze un plan de clădire alternativ pentru adoptarea seminarului actual sau ridicarea unui nou seminar pe loc liber.

În presupunere că consistorul și-a făcut datoria, ne așteptăm deci ca în sesiunea din ăst an a sinodului să se dezbătă această chestiune ponderoasă, care din anul 1880 până la 1898, va să zică în curs de 18 ani necurmat a fost la ordinea zilei în sinoadele arhidiecezane.

Ca cetitorii noștri să cunoască din termeni chestiunea, în articolul acesta reproducem după „Lupta“ Nr. 114 din anul trecut, raportul comisiunii organizatoare a sinodului, în care în mod obiectiv să enarează istoricul chestiunii.

„Raportorul comisiunii la acest obiect a fost Parteniu Cosma — zice „Lupta“ — care nici cu un cuvânt n'a polemizat cu propunătorul, ci accentuând, că mai vârtos pentru aceia cari nu cetesc protocoalele sinodului, sau și dacă le cetesc, nu în în evidență hotărârile aduse — face istoricul chestiunii, — un istoric elocvent care n'are nevoie nici de o ilustrare, ca sinodul să priceapă: care a fost voia sinodului în trecut? și care are să fie în viitor, dacă generația actuală este în stare să se însușească de idealul bătrânilor“.

Propunerea comisiunii este următoarea:

1. „Prin concluzul 70 h, și i, din 1880, s'a îndrumat consistorul ca la proxima sesiune sinodală să prezenteze un plan de zidire și preliminar de spese pentru o sală mare în edificiul seminarial.“

2. Prin concluzul Nr. 48 din 1881 sinodul solicează efectuarea concluzului precedent.

3. Prin concluzul Nr. 48 din 1882 în care s'a prezentat propunerea profesorului D. Comșa ca să se îndrume consistorul să aștearnă două planuri însoțite de preliminariile de spese: unul asupra lărgirii și adaptării edificiului seminarial de astăzi, altul asupra clădirii din nou a unui seminar care să întrunească toate condițiile dorite — s'a luat concluzul:

Raportul consistorului se ia spre știință și consistorul se însărcinează a raporta în sesiunea proximă despre starea lucrului. (Raportul din chestiune cerea clădirea unei sale în seminar).

4. Prin concluzul Nr. 150/1883 nu se primește nici concluzul consistorului care voia adaptarea seminarului actual cu un preliminar de spese de fl. 85,573 50 nici propunerea majorității comisiunii organizatoare, care voia un edificiu nou pe teren liber în grădina „Flora“ cu spese de fl. 125,000 plus terenul în preț de fl. 10,000, ci a relegat obiectul la consistor cu însărcinarea, ca la sesiunea proximă să prezenteze o schiță arhitectonică „luându-se în combinațiune zidirea catedralei, a reședinței și a seminarului pe terenul liber din grădina „Flora“.

5. Prin concluzul Nr. 149/1884, față cu propunerea majorității comisiunii, de a se adifică seminarul nou în grădina „Flora“ și de al minorității, de a se adaptă seminarul actual, s'a primit propunerea consistorului:

ca să se procure și înainteze sinodului proxim două planuri de edificare: unul pe terenul caselor de astăzi ale seminarului și altul pe teren liber.

6. Prin concluzul 127/1885 s'a decis: să se ridice fără amânare un nou edificiu seminarial pe teren liber, spre care scop se încuvințează suma de fl. 150,000 în sarcina fondului seminarial, având a se contrage în acest scop un împrumut amortizabil din fondurile arhidiecezane.

7. Prin concluzul 52/1886 se decide ridicarea noului edificiu seminarial, conform concluzului consistorial, în grădina arhiepiscopescă din strada Schewis Nr. 21, (vis à vis de reședința de vară a arhiepiscopului).

8. Prin concluzul 84/1887, se aprobă lucrările de adaptare și reparare la edificiul seminarial efectuate de consistor, cari au costat florini 12,155 37 și despre cari se afirmă că sunt destul de corăspunzătoare, pentru toate cele trebuincioase la adăpostirea a 160 de elevi în decurs de cel puțin 20 ani, dându-i-se prin asta consistorului un respiriu a putea studia și delibera cu toată liniștea și precauțiunea recerută chestiunea edificării unui seminar nou.

9. Iar prin concluzul 85/1887 sinodul a îndrumat pe consistor, a nu lăsa din vedere punerea în lucrare a concluzelor sinodale Nr. 124/1885 și Nr. 52/1886 privitoare la zidirea noului seminar.

10. Prin concluzul 110/1892 sinodul acceptază condițiunile de concurs hotărâte de consistor pentru procurarea planurilor și preliminarilor de spese la zidirea noului seminar pe teritorul grădinii Nr. 21 din strada Schewis, încuvințând pentru acelea trei premii: de fl. 1000, fl. 600 și fl. 400, îndrumând consistorul să scrie concurs, și pe baza celui mai corăspunzător să facă propuneri în privința acuirii și depurării speselor de clădire.

11. Prin concluzul 129/1894, propunerea deputatului Ioan Popea, ca consistorul încă în anul acela să înceapă clădirea unui nou edificiu seminarial, se transpune consistorului arhidiecezan, cu însărcinarea ca pe baza concluzelor deja existente să facă cela de lipsă pentru începerea clădirii unui edificiu seminarial corăspunzător și anume: să se facă planurile de clădire și preliminarul de spese, având a le subșterne proximei sesiuni sinodale spre aprobare.

12. Prin concluzul 89/1895 se îndrumează consistorul arhidiecezan, ca în decursul anului acestuia să facă negreșit pregătirile de lipsă pentru edificarea noului seminar și să raporteze sinodului proxim.

13. Prin concluzul 87/1896 sinodul neaflând destul de corăspunzător planul prezentat din partea consistorului, îndrumă pe consistor, ca până la proxima sesiune sinodală să escrie concurs pentru planurile de zidire și pentru preliminarile de spese și să le subștearnă proximalui sinod, dimpreună cu un proiect de finanțare“. Pentru planuri se votează fl. 5000, dar și până la punerea în lucrare a clădirii, se autorizează consistorul, a clădi tot ce va fi necesar, pentru acoperirea trebuințelor mai urgente, spre care scop se votează suma de fl. 25,000.

14. Prin concluzul 67/1897 relativ la raportul consistorului, despre zidirile făcute la seminar, cari, în loc de suma preliminară de fl. 25,000 a costat fl. 36,574 33 se îndrumă consistorul, ca la sesiunea proximă să arate motivele pentru cari a fost silit a trece cu o sumă atât de mare peste suma votată de sinod, iar

15. Prin concluzul 116/1897, ia act de scuzele pentru cari consistorul n'a putut satisface însărcinării date prin concluzul 87/1896, din lipsă evidentă de mijloace materiale, crezând, că prin edificările făcute în locul din strada de pe „Spinarea cănelui“ se va corăspunde pe un timp mai îndelungat trebuințelor.

16. Prin concluzul 89/1898 sinodul ia act de raportul consistorului din 7 Aprilie 1897 Nr. 903, cōform căruia prin clădirea noului edificiu seminarial s'au acoperit deocamdată trebuințele mai urgente ale institutului seminarial.

Dela sinodul din 1880 până la sinodul din 1898, în curs de 18 ani s'a ocupat deci sinodul cu chestiunea edificiului seminarial, depunând de cele mai de multeori clădirea unui nou seminar la un loc liber. Iar din motive de oportunitate mai vârtos financiare, multându-se deocamdată, pentru acoperirea trebuințelor mai urgente — și numai cu adaptări la seminarul actual.

Starea actuală dăinuiește din 1896, când în urma amenințării din partea organelor statului, relativ la institutul pedagogic, în cursul vacanței a trebuit să se zidească casa cea nouă unde se află astăzi refectoriile și dormitorul, pentru care se preliminarase o sumă pausală de fl. 25,000, care zidire a costat fl. 36,574 33.

Această casă s'a zidit din capul locului astfel ca să nu preocupe eventuala zidire a seminarului pe loc liber, având în acel caz a se trage numai un părete de sus până jos, ca să devină din ea patru cuartire.

Aceste premise, relativ la propunerea Inalt Preasfinției Sale, comisiunea organizatoare propune luarea următorului

Concluz:

Propunerea se transpune la consistor, cu însărcinarea, ca continuând lucrările pregătitoare întrerupte în anul 1896 să elaboreze și la pro-

xima sesiune ordinară a sinodului să înainteze un plan de clădire alternativ pentru clădire nouă la loc liber sau pentru adaptări și clădiri noue la seminarul actual, și un preliminar de spese, astfel pregătite, ca sinodul să poată rezolvi în mod definitiv această chestiune, atât cu privire la terenul pe care are să se edifice seminarul, cât și cu privire la finanțarea speselor de clădire.

Pentru cazul când seminarul ar fi să se edifice pe teren liber, au să se considere terenele din strada Schewis și din strada Morii.

Referada a fost ascultată cu mare atențiune, iar propunerea a fost primită cu unanimitate, fără nici o dezbateră.

II.

Nu putem ști ce propuneri va face consistorul.

Ceeace știm însă, și ceeace credem că oricare om de specialitate în ale instrucției împreună cu internat, cu un internat care afară de încăperile necesare pentru instrucție, mai are să adăpostească circa 300 de persoane — va consimți cu noi, când cerem: ca noul seminar să se clădească după toate regulile igienice și arhitectonice observate astăzi la toate zidirile publice cari sunt menite a adăposti sute de fințe omenești — chiar și la cazarmele militare.

Știm și vede toată lumea, că astăzi astfel de internate nu se mărginesc la un edificiu.

Nici chiar cazarmele militare nu mai constau numai din un edificiu, ci din mai multe, după trebuințele speciale și cu considerare la recerințele igienice.

Seminarul arhidiecezan adăpostește și pe clerici și pe pedagogi.

Clericii au cualificațiune superioară pedagogilor.

Astăzi ambele institute au aceeași direcțiune și o pot avea și în viitor, până când factorii decizatori vor tolera acest lucru. În faptă însă chiar și în biserică clericii sunt separați de pedagogi.

După părerea noastră deci, seminarul cel nou va trebui să consteie cel puțin din 3 edificii.

Din un internat pentru clerici, din unul pentru pedagogi, și din un al treilea edificiu în care să fie locuința directorului, o capelă, biblioteca, reflectoriile, sala pentru gimnastică, bucatăria, spital, baie, servitorii etc.

Loc potrivit pentru toate acestea numai unul există în Sibiu — grădina cea mare din strada Schewis, vis-a-vis de grădina cea frumoasă cu reședința de vară a arhiepiscopului, în care pe trece cel puțin șase luni din an.

Dar acest loc pare că l-a destinat D-zeu anume pentru un seminar, menit a adăposti sute de tineri, cari atât pentru ca să poată studia neconturbați, cât și pentru dezvoltarea corporală și pentru conservarea sănătății au neaparată trebuință de teritor mare și de loc sănătos.

Grădina din chestiune în sine este cel mai mare teritor de care dispune arhidieceza, și e în nemijlocită vecinătate cu frumosul parc și promenadă de sub arini, în nex cu frumoasa dumbravă a orașului, de cari se poate folosi toată lumea, prin urmare și clericii și pedagogii noștri. Și astăzi, când se apropie examenele pe acolo îi vezi respirați des de dimineață studiind.

Strada Schewis este astăzi cea mai igienică, cea mai sănătoasă în Sibiu, acolo dela grădina arhiepiscopescă în sus se edifică mereu vilele cele mai frumoase, chiar acuma se edifică și școala de cadeți. Grădina este situată vis-a-vis de seminarul sâsesc, al sașilor, pe cari mereu ni-se recomandă din partea d-lui mitropolit să-i imităm din punct de vedere cultural.

Nu este chemarea noastră să ne ocupăm în detail cu partea financiară a chestiunii.

Atâta știm și noi însă și credem că o va ști fiecare membru al sinodului arhidiecezan, că locurile sunt mai scumpe în strada Măcelarilor, unde este astăzi seminarul, decât cele din strada Schewis, unde este grădina arhidiecezană.

Deci aceleași edificii zidite la fel negreșit ar costă mai mult în strada Măcelarilor decât în strada Schewis.

Iar dacă se contemplează numai *adaptări la edificiile actuale* de pe locurile din strada Măcelarilor, atunci *nu va fi același lucru*, și dacă zidirile actuale s'ar calcula cu *adevărul pref actual al lor*, totuș noul seminar, deși numai o cârpitură ar costa aproape atâta cât ar costa unul de tot nou în grădina din strada Schewis, care ar întruni *toate recerînțele igienice, recerînțele pe cari un seminar în strada Măcelarilor în veci nu le va putea întruni*.

Dacă astăzi nu sunt bani pentru un seminar nou, *nu sunt nici pentru unul adaptat*, și vice-versa, dacă sunt pentru unul adaptat *sunt și pentru unul nou*, căci repetim, edificiile existente încă reprezintă o avere considerabilă, cari edificii, prefăcute în cuartire, precum a fost și înainte de a deveni seminar, *ar produce un venit considerabil*.

Dacă — repetim — astăzi nu dispune arhidieceza de suma necesară pentru clădirea unui seminar nou pe admirabilul teritor din strada Schewis, *preferim ca 2—3 ani să rămână seminarul actual*, iar sinodul și consistorul *să se îngrijască pe calea uzitată de procurarea mijloacelor necesare*, și suntem siguri că i-ar succede, pentru că după biserica catedrală seminarul este cea mai necesară instituțiune în biserică, *la a cărei creare și susținere trebuie să contribuie toți fiii bisericii*.

ECONOMIE.

Simptoame...

Puținele noastre puteri sunt azi mai mult doar ca oricând reclamate pe o mulțime de terene. Lupta politică defensivă, sbuciumările pentru școală și biserică, năzuințele sociale și culturale, svârcolirile economice — sunt tot atâtea terene care impun indemnuri, nasc lozinci, susțin agitații în așa o măsură care își cere întreg eul și îți țintuiește întreg interesul, dacă vrei să le urmărești baremi.

În vâlmășagul ăsta de alergări și sbuciumări, mulți dintre ai noștri par a se fi obosit, par a se lăsa uitați în câte un unghier mai tihnit ori în un mic fotoliu (dar totuș fotoliu!) fie de avocat, fie de director ori de altă speță de slujbă și îi simți numai din vreme în vreme cum fac câte un gest larg și obosit cu explicația: „Ei facă ce-ar vrea — nu mă mai privește! Am făcut și eu destul“...

Azi unul, mâne altul (ori la fotoliu ori la gest!) și ne-am pomenit ca din senin că opinia noastră publică s'a făcut *apată*. Cel mult *zice* că ia la cunoștință — dar încolo „p'aci ție drumul, frate eveniment!“

Așa se poate talmăci numai că în timpul din urmă și în viața noastră publică și în gazetărie și în agitație s'au strecurat și se mențin fapte izvorite din simptoame foarte îngrijitoare.

Abzice Popea la Caransebeș se reia afacerea Măneguțiu la Sibiu; se dau vorbe în jurul deputaților; se „constituiesc“ bănci fără noimă; se scot foi fără îndreptățire de a fi; se dau „Argus-i“ și câte altele nu se mai scriu!...

Opinia publică — le trece în revistă poate bilunară și tace și iarăși tace.

Trece și iarna cu letargiile ei știute din istorii naturale. Trec zile, trec luni și opinia publică tace și iarăși tace! Și tăcerea asta ajunge să fie îngrijitoare, să fie grozavă — mai ales că în nădejdea acestei tăceri se întreprind tot mai multe „acțiuni“, menite să facă zăpăceala și mai mare. Dintre aceste „acțiuni“ scoatem una la întâmplare — să ilustrăm „cum devine cazul“ — vorba ăluia.

Înainte cu doi ani s'a înființat în Deva o nouă bancă „Industria“. Pe tema acestei fondări d-l Augustin A. Nicoară a făcut o reclamă după propriul său „sistem eclectic (?)“ de propagandă întemeiat pe propaganda fide catolică din Roma,

pe propaganda socialistă și trustul american — după cum spune d-sa.

Cu începerea anului curent banca asta a cumpărat dela protopopul Domșie o tipografie ce eră a fostei societăți „Minerva“ din Orăștie și cu tipografia foaia „Bunul Econom“. Cu ajutorul acestei foi se continuă cu mult neastâmpăr „propaganda eclectică“ — pe o pantă vertiginoasă.

Dar opinia noastră publică tace — cel mult face gestul...

În același timp însă d-l Augustin A. Nicoară — continuă și mai nou „la însărcinarea direcțiunii“ Industria — publică concurs pentru 12 stipendii de câte 700 și 800 cor. pentru 12 învățători călători (12 apostoli economici) „pentru a se specializa în toți ramii economiei raționale și câteva industrii din patrie“.

Acest concurs trimis fiind la toate gazetele noastre — cele mai multe dintre ele l-au publicat fără rezerve.

Să ni se ierte, dar asta e lipsă de scrupul în redactarea de gazete, care nu pot fi arangiate pentru paroxisme de așa zisă însuflețire...

Să se facă — pentru Dumnezeu! — puțină selecțiune! Căci cu ce suflet se poate oferi prilej la 12 tineri să-și dănuiască desamăgiri pe temeiul unui astfel de concurs!

Banca „Industria“ care „escrie“ concursul a avut cu finea anului încheiat un profit curat de rotund 10 mii cor. din care rotund 4 mii cor. au rezultat din cumpărarea tipografiei. Capitalul social e de 100 mii cor. care trebuie fructificat, stipendiile fac suma totală de 9000 coroane anual.

Intrebări de unde și cum vor fi acoperite? Frasele cu „factorii ajutători, câteva bănci aliate“ etc. — rămân fraze deocamdată.

Atunci întrebăm de unde își ia d-l Nicoară curajul „concursele“ și de unde își îngăduie unele din gazetele noastre lipsa de scrupul la arfel de publicații — dacă nu din tăcerea opiniei noastre publice?

Și „cazuri“ de acest soi, cu mult mai grave s'ar putea cită — cu duimul. Nu invinim — dar constatând fapte apelăm la dragostea de neam a fiecăruia, ce poate se înțelege primedjia care izvoarește din lipsa unei opinii care să lucreze și să controleze să-și dea mână de ajutor să trezim opinia cinstită — ca să facă cinstitul „raimărai“.

Cei buni la locul lor — cei păcătoși în lături!
V. C. Osvadă.

De pe amvon. O telegramă din Belgrad anunță lumii vestea unui act de îndrăsneală neobișnuită. În ziua de Florii s'a ținut slujbă într'una din bisericile mari din Belgrad. La această slujbă a azistat și regele Petru. Preotul slujitor a rostit o cuvântare de pe amvon în po-triva dinastiei Karaghiorhevici. — Conștiința nu mă lasă -- a zis între altele preotul — ca în această zi de mare însemnătate pentru neamul nostru, să nu-mi aduc aminte de strălucita dinastie Obrenovici, ale cărei tradiții sfinte sunt atât de strâns legate cu sărbătoarea de astăzi. Gloriosul Miloș în ziua de Florii și-a început lupta împotriva Mohamedanilor și martirul Mihail Dor în această zi a desfășurat steagul libertății. Moaștele lor sunt îngropate în această biserică și ne aduc veșnic aminte de recunoștința ce le datorim. Scărbă și rușine veșnică asupra acelor nelegiuți cari au pricinuit moartea celui mai mare și mai patriot principe și veșnică glorie să strălucească asupra dinastiei Obrenovici. — După această cuvântare o parte din cei prezenți au aranjat o demonstrație de simpatie pentru preot, iar regele Petru a plecat capul în pământ fără nici un cuvânt.

Bietul rege! Cât de grozavă e puterea morților.

RĂVAȘE BUCUREȘTENE.

Zile de primăvară.

Cele dintâi semne ale primăverii s'au vestit. Deasupra grilajurilor negre, a ulucilor, a zidurilor cu țencuiala roasă, atârnă pletele verzui ale sălciilor; un miros tinăr plutește deasupra străzilor albe, scâldate în raze de soare.

Ramurile de liliac se acoperă cu foi suptiri, tremurătoare; un verde sfios încinge cununile salcânilor, iar mugurii cărnosi ai castanilor, revarsă vieață sub apăsarea luminei calde; grămezile de frunze izbucnesc din sinul crengilor, resfirând mireazma proaspătă a primăverii.

Primăvară!

Un nor trandafiriu se desface în aripioare. Ca niște albatroși ce trec lin pe întinsul mării, așa alunecă fărâmiturile de nor, pe apele senine ale cerului.

Se duc departe, să călătorească cine știe deasupra căror lacuri albastre, câmpii verzi, păduri albe, înflorite, din cine știe ce țărături depărtate.

Ce frumos e orașul nostru, primăvara! Pe calea Victoriei, florăresele cu coșul plin de micșunele și zambile, femeile mlădioase, îmbrăcate în rochii deschise, copiii cu gâtul gol și obrazii îmbujorați, — amestecându-se în lumina limpede a cerului de primăvară — îți amintesc tinereța anului, cu bucuriile și speranțele pe cari le aduce, cu noile indemnuri la vieață, cu noile avânturi.

E o neliniște ciudată pretutindeni.

Toată lumea aleargă. Vorbele sunt grăbite, ochii strălucesc, mâinile se întind în fugă.

E un freamăt nedeslușit de glasuri, de fășiituri mătăsoase, — care șerpuiește ca un val, din fața poștei, se îngroașe între bulevard și Ateneu, ca să se risipească pe lungile alei ale șoselei Kiseleff.

Iarăși sunt pline cărările de larma glasurilor; pe iarba care abia se ivește, copiii aleargă nebnateci, cu pletele în vânt, cu mânuțele întinse.

Pe o bancă din umbra teilor, guvernanta roșcată, cu ochii severi, coase or' cetește, înalță capul din când în când și ceartă pe vr'un micuț, depărtat prea mult în urma unui fluture.

Dincolo, o pereche tăcută privește cele două umbre lungi, dela picioare și cotește în adăpostul stușișelor înverzite.

Printre ramurile negre, încărcate cu frunze, aleargă pițigoi.

Petice de cer albastru se străvād pe alcurea. Încă o ploaie bună, încă două zile cu soare — și toată comoara ascunsă sub coaja crengilor va năpădi afară, va înghiți razele soarelui și va întinde umbre dese, umede, în calea dornicilor de singurătată.

În Cismigiu, stăpânește iar împetrișarea măiastră a florilor.

Răzoare artistice șerpuite, încununează cu gingășie peticile de myozotis; picături de mușățel și păpădii — ca o risipă de bănuțe și napoleoni — strălucesc pe mătasa verde a ierbii, în umbra molifișilor mărunți.

Lebedele albe, spintecă apele curate ale lacului, în care tremură cerul primăverii, cu noruleții lui depărtați, cu adâncimile-i înfloritoare.

Sălciile înalte, își leagănă melancolia întinzând plase de umbră pe lumina lacului.

Peisagii depărtate, case înalte, cu coperișurile roșii, cu ferestre deschise, ploi suptiri se răsfrâng de cine știe unde, la marginea apei.

Iar pe aleile luminoase, aceleaș răsese argintii, aceiași bătrâni obosiți, aceiași pierde-vară de acum un an și aceleași nemțoaice grave — decorează bizar imensul parc, atât de frumos dacă nu l-ar turbură decât susurul fântânii din mijlocul lacului și freamătul majestos al plopilor.

Scarciaffico.

Vieța în București.

De Paști.

Sărbătoarea primăverii și a aducerilor aminte pioase a sosit. Și Bucureștii s'au gătit de sărbătoare îmbrăcând haina de verdeață ca să primească cum se cuvine luminosul Paștel!

Dar în vieța obicinuită a orașului se petrece ceva, — o schimbare. Petrecerile de tot soiul sunt oprite, afișele multicolore ale reprezentațiilor au pierit ca prin farmec și obloanele mari opresc lumina asta veselă de a pătrunde în localurile de petrecere. Indatinatul respect al „săptămânii patimilor“ te înfioară, te face să-ți aduci aminte de clipele senine ale copilăriei.

Și-n atmosfera asta de seninătate și de caldă veselie simți că tresaltă pretutindeni nu știu ce preludiv al unei bucurii nețărurite.

E dragostea vietății pentru desăvârșirea întregii firii — e firul acela de legătură ce se înnoiește și se întărește între operă și creator.

Pe inserate, când sufletul se lasă și mai mult aplecării lui firești, năzuința asta spre nemărgenit se simte puternică.

În apus răsună cuvioasă toaca dela o biserică. Și abia a început clincăitul argintiu al clopotelor, că din apropiere se aude altă toacă și alte clopote. Și mai încolo altele și altele... Un întreg concert împrăștiat în lumina potolită a sfințitului de chemările la rugăciune pentru patimile Mântuitorului.

Și de peste tot lumea vine. Bisericele bucureștene cu misterioasele bolți cuprinse într-o lumină ațipită primesc acest cuvios convoi ce se așează tăcut, ascultând tâlcul celor neînțelese.

Apoi, sub bolta instelată, luminile bisericilor pline de lume, împrăstie în aer ceva cuvios ce nu se poate să nu te miște. Sunt atâtea biserici în capitală! Și de Paști ies liniștite roieri de lume, după ce au ascultat iarăși trista poveste a marelui cugetător

Și străzile orașului acesta atât de enervat, atât de plin de gălăgie, au intrat par'că și ele într-o molcomă pace evlavioasă. Lumea e mai tăcută, cântece nu se aud de nicăiri, și o bucurie fără margini îți umple sufletul. Simți că tradiția puternică rămâne stăpână încă și că obiceiurile creștinești de altă dată nu pot fi ușor uitate!

Dar în timpul zilelor acestea din „săptămâna patimilor“, capitala e plină de o mișcare și mai mare ca cea obișnuită. Nu trebuie căutat ceva nou în părțile cu magazinele luxoase, pe unde îngrămădirea e mare și în alte zile.

Dar luând-o pe strada Carol sau pe Lipscani și intrând „în gura pieții“ — piața mare — e peste puțină să nu rămâi încrămențit. În tot locul târăbile scoase la drum sunt încărcate cu fel și fel de lucruri pentru îmbrăcăminte, cu de-ale gurii. Și alături de o dughiană unde-s atârinate tot felul de „mezeleri“, cărnuri afumate, șunci etc., găsești — acoperișul alb al unei ghimirlii încărcate cu luminări albe și galbene, de toate mărimile.

Iar mai alături, stâmburi și brăie de toate culorile, mintene și opinci nouă, dacă nu pantofi și ghete, făcute după ultimul cuvânt al modei.

Și în îngrămădirea asta de maghernițe și gherete de toate mărimile, un moșuroi de lume ce se mișcă neconținut în toate direcțiile, tocmește și se cumpără, într-o gălăgie asurzitoare din care se desfac țipetele ascuțite ale vânzătorilor de limonadă: „cinci o litră! cinci o litră, numai zeamă de lămâie!“ Sau câte un „do d'un ban, doi d'un ban“ de cine știe ce bunătăți.

În mijloc piața florilor te imbată cu miremele florilor primăvăratică ce te primesc cu prospătatea umedă a lor, cu impestrițarea aceea mișcătoare a cununilor de jale puse alături de vesele buchete.

Dar mulțimea trece încolo printr'un gâtlej de ulicioare unde se vând numai stâmburi. O strămoare luminoasă în care soarele se joacă pe tulpăne și sefiruri, ciorapi și betelii și mulțimea îngrămădită — mai ales țărani pe aici — cumpără de sărbători. Negustorii nu îi iartă pe țărani; îi apucă de mânecă și nu-i lasă cu una cu două: „Bade, ascultă, pe cinstea mea că face doi!“ sau „ci te scumpești dija pentru chiți-va gologani!“ Și omul se îmlădie, face târg.

Glasurile vânzătorilor ridică și aici cerul în sus: „trei la un franc! trei la un franc!“, la care răspunde par'că un glas pițigăiat pe glasul al șaptelea: „fisticuri americane, vă rog!“.

Și de dincoace dinspre „Hale“ se aud vetele surde ale satărelor ce cad pe trunchiu, și alte vârtejuri de lume te iau, te duc cu deasila spre piața zarzavaturilor și a măcelarilor, printr'un miros puternic de legume felurite și de carne ce te face să o cam grăbești.

Dar lume după lume e peste tot, Paștile nu scade. Unii cu pachetele cu ale îmbrăcăminti, toți cu de-ale gurei, se pregătesc să primească cu toată cinstea datinei sărbătoarea aceasta înțăritoare a firei omenești. *N. Pora.*

Îmbrăcăminte.

Un capitol de igienă poporală.

De J. Aurel Dobrescu, medicinist.
(Sfârșit.)

5. *Țării* sunt țesuți în două ițe din lână ori din bumbac. Sunt deci mai subțiri ca cioarecii. La munte țării se poartă vara fără izmene, la șes însă peste izmene.

Se fac adeseori prea strâmți; mai ales la fund se croiesc așa de strâmți, încât stau legați prea dinjos de șele.

În Moldova, dela Putna la deal, sunt un fel de țării, numiți *bernevici*, cari sunt tot ca țării, dar au eracii de două-trei ori mai lungi decât piciorul; așa apoi de sus până jos stau una într'alta crețe împrejurul piciorului.

Bernevicii nu sunt buni, căci ne prădează pânzătura, și vremea la îmbrăcat.

6. *Cioarecii* sunt un *vestmânt bun de iarnă*, căci sunt făcuți din pânură țesută în patru ițe din urzală și băteală de lână și uneori mai dată și la piură.

În multe locuri au însă și *cioarecii scăderea de a avea fundul prea strâmt*. Datina de-a face *privazuri* de două laturi, nu, ca la izmene, numai la mijloc, dacă nu s'ar prea ține de port, ar fi bine să se părăsească.

7. *Nădragii (pantalonii, șalvarii — turcești*, cu fundul larg — *poturii*) sunt de lână (dimie) postav ori bumbac și sunt cerniți negru, vânat, albastru, cărămiziu ori în altă față.

Nu sunt așa de buni ca cioarecii, fiindcă în colorarea lor întunecată ușor se ascunde necurățenia.

8. Cingători:

a) *Brăul*, o fașie lată și lungă din urzală și beteală de lână, de obicei cernită (mai ales roșu, galbin ori albastru).

Prinde plăcut pânțele, dacă nu se prea strânge.

b) *Cureaua*, de două-trei degete de lată, cu cătaramă la un capăt, încunjură, peste brău, de câteva ori mijlocul. E adeseori împodobită cu bumbi lucitori de toată mărimea.

c) *Șerparul* (chimirul, praștia). Curauă lată din mai multe pături. La un capăt are mai multe cătărâmi. În el se pune punga, cuțitul cu teacă, fluiera, amnarul, iasca, cremenea, năframa și altele.

d) *Brăcelele (brăcirii)* sunt cingătoare de sărbătoare. Ele încunjură numai odată trupul și se încopcie; sunt țesute ales și împistrite cu flori măiestre, ori sunt cusute din împreunarea colorilor celor mai plăcute ochiului și inimii românești: *roșu-galbin-vânat*.

Atât brăul, cât și cureaua, șerparul și brăcelele sunt cingători bune, căci apără pânțele de răceli și de lovituri, ba sunt și un razăm la lucru, dar să nu se facă chiar prea late, căci împedecă mișcarea, și, capul lucrului să nu se prea strângă.

9. *Pieptarul* e de două feluri. Unul (folarul, prăslucul, ciurtarul, clintușul) e fără mâneci, până 'n brău, se încheptură, prin nasturi de piele, la umărul și subsuoara din stânga. E făcut din piele de miel ori ied, cu lână înăuntru.

Al doilea fel (vesta, jiletca, ilicul), se încheptură dinainte, iar la spate e din altă pânzătură, mai subțire.

Pieptarul e o îmbrăcăminte bună, ușoară, călduroasă și în unele locuri frumos împodobită, dar și mai potrivită ar fi, dacă ar cuprinde și brațele.

Felul dintâiu e mai bun, fiindcă încălzește bine și spatele.

10. *Mănecarul* (scurteica, minteanul, ferme-neaua, laibărul, ilicul) cuprinde trunchiul și brațele. E de obicei de lână (dimie), rareori cupțușit, se încheie cu nasturi. După colorare măne-carului poți cunoaște oamenii din deosebitele ținuturi, ba chiar sate.

E o haină bună pentru primăvară și toamnă și cupțușit, și pentru iarnă.

11. *Sarica* e un mănecar cu floace (mițuri, cârlau), din lână lungă netoarsă.

Dacă ar apăra așa de bine împotriva vântului și mai ales a ploii, precum e de trainică ar fi bună.

12. *Cojocele*, vezi la femei.

13. *Țundra* (sumanul, duruțul — Bănat — *anteriorul* — Moldova — *toimul* — Basarabia — *subuța, dulamaua, ipingeau, zeghea, zăbunul*). O haină largă de lână, albă ori cernită, cu mâneci, lungă până 'n genunchi, ori din jos de ei. În unele părți e tivită cu găitane (șinoare, bărnaș), pe alocuri e cu glugă.

E una dintre cele mai bune vestimente, numai pentru iarnă e cam friguroasă.

14. *Șuba* (*păclia, căbanița, bunda, cujma*) e o haină fără mâneci de pânură groasă e croită, largă și lungă până în pământ. La bărbie e prinsă c'o cătaramă ori c'un scăluș de piele. Ea acopere toate celelalte haine. În unele ținuturi are atârnat pe spate un petec lat de pânură, care la vreme de ploaie se poate face glugă peste cap. Șuba în multe locuri e chindisită frumos ori prea tare cu găitane.

Fiind șuba prea lungă și fără mâneci, pe sub ea ușor intră vântul, deci pe cât e de bună de ploaie, pe atât de puțin apără împotriva frigului. Decât ea e mai bun.

14. *Cojocul*. Acesta e o haină lungă fără mâneci, făcută din înădirea mai multor piei de oaie tăbăcite pe deoparte. Mai des se lasă cu lână înafară, cu toate că de frig apără cu mult mai bine dacă e cu lână pe dinlăuntru.

B. Îmbrăcăminte femeilor.

1. *Părul* trebuie spălat nu numai Dumineca, ci mai des cu leșie și pieptenat cu amândoi pieptenii.

Conciul purtat de femeile măritate e bine că începe a fi lăpădat. Unde se mai ține să nu fie de fier, căci rărește capul, ci să se taie din lemn.

2. *Iia* (câmașa femeiască) e sau întreagă sau din *ciupag*, partea care acopere trunchiul până în brău, și din partea dela brău în jos, numită *poale*.

Iia e o îmbrăcăminte frumoasă, și înflorită cu puișori frumoși de arniciu ori mătasă neagră, vânăță, albastră și cu aleasă ciuratură și chei prinde așa de bine zvelta fătură a femeii!

Dar pentru iarnă nu e destul de călduroasă, căci lasă o parte mare a trupului neapărată de răcială, din care urmează nenumărate boli primejdioase. E deci neapărat de lipsă ca femeile să se dedeie, cum s'au dedat femeile dela oraș, să-și îmbrace picioarele nu numai cu tureci de pânură, ci cel puțin iarna, cu izmene călduroase.

Despre cingători:

3. *Brău*,

4. *Brăcele*, vezi la bărbați. Numai atâta e de lipsă să mai spunem aici, că să nu se lase în-demnată de mândria proastă de a-și prea strânge mijlocul, ca orășenele ofilite; căci din strânsoare prea mare se vatămă ficatul (maiul), rânza și peste tot pânțele.

Peste poale femeile se îmbracă în trei feluri: cu fotă dinainte (*șorț*) și dindărăt *cătrință*, cu o singură fotă (*opreg*) și cu *rochie*.

5. Cu *șorț* dinainte și cu *cătrință* (*javelcă, zaghie*) dindărăt, acesta e *portul cel mai românesc și cel mai potrivit pentru mișcări*.

6. *Opregul*, (o singură fotă), o pânză lată, care încunjură poalele de trei laturi, lăsându-le numai dinainte neacoperite.

Opregul, care pe unele locuri e cu mult mai scurt decât poalele, nu e nici frumos și nici nu lasă slobode mișcările.

7. *Rochia* (*fusta, hondrocul*) e păcat că se lăfește și pe sate.

Ea are scăderile mari, că se cumpără din satră, e priincioasă necurățeniei fiindcă nu cere spălare, și se împedecă mișcările picioarelor. Despre

8. *Pieptar*, pe lângă cele spuse la bărbați (9 pg.) am mai avea de zis, că să nu strângă sinii, ci numai să-i proptească plăcut.

9. *Mănecarul* (*scurteicuța*),

10. *Sarica*,

11. *Țundra*,

12. *Șuba*,

13. *Cojocul*, vezi la bărbați (10, 11, 13, 14, 15, pag...).

O haină, care la bărbați numai rar se vede, e

14. *Cojoculul*. Din piele de miel dubită numai pe o parte și cusută cu lână înăuntru. Are mâneci, e lung până 'n genunchi, și e chindisit felurit de cojocar.

E o îmbrăcăminte bună pentru frig, dar prin multe împodobiri netrebnice cu mătăsării, cu piei de măt, de jidier, cuprem, somot și altele se face prea scump.

C. Imbrăcămintea copiilor.

Despre îmbrăcămintea copiilor, despre care nu mai puțin este de zis, deoarece ea constă numai din înfășurare, iar mai târziu dintr'o cămașă lungă, apoi din haine de-ale părinților ori ca ale părinților, vom vorbi în scrisoarea „Păstrarea sănătății dela naștere până la moarte“.

ȘTIRI.

În Săliște, a avut loc a doua zi de Paști un Concert popular dat de către *Reuniunea de muzică* de sub conducerea d-lui Iuliu Crișan.

Primul punct al programului a fost concertul bisericesc „Iisus și trandafirul“ de Tcheikovsky.

Al doilea punct frumoasele compoziții de A. Bena „Luminița“ și „Badea meu“, al treilea „Muerușca din Brașou“ baladă de I. Mureșan cu solo și acompaniament de pian executat de către D-șoarele *Dunca* și *Bucișan* și de d-l *Anton Gherman*. Au mai urmat „Negiuța“ de I. Vidu cu solo executat de d-l *Mateiu*. Concertanții au fost viu aplaudați.

Nici nu mai e nevoie să spunem cât de bine au executat fiecare din ei bucățile ce le-au cântat. Se cuvin multe laude și d-lui *Iuliu Crișan* conducătorul concertului.

Concertantele erau îmbrăcate în frumosul costum național. După concert a urmat dans care a durat până noaptea târziu.

Se judecă la Budapesta o bandă de țigani, care în toamna trecută au jefuit un han și i-au dat foc, după-ce omoriseră pe hangii, și pe un călător.

Procesul acesta e interesant nu numai ca un simplu fapt divers; el are o importanță istorică, fiindcă poate e cea din urmă din marile crime, ale acestui popor nomad, plin de un romantism fioros, de care am fost emoționați toți, în anii când ne fermecau romanele lui Victor de Falk sau ale anonimilor autori de fascicole.

Nimic mai senzational ca desbaterile acestui proces.

„Eroul“ e un țigan de 17. El nu s'a nărginit să fure și săucidă, ci a violat pe fata hangului, care — spune el — nu-i s'a împotrivit. (Iubitorii de amănunte picante ar găsi multe în gazetele ungurești; aceeași nevinovată curiozitate, face pe înaltele doamne din Budapesta, să aziste la ședințele acestui rar proces).

Iată însă că prin dragostea trecătoare, din groaznica noapte, el a svârilit grăunțele geloziei în pieptul logodnicei sale; și poate că nici până azi, nu și-ar fi mărturisit vina țigani, dacă „cea trădată“ nu i-ar fi trădat.

Țingăncile s'au repezit să-i scoată ochii, chiar în fața judecătorilor și a publicului numeros, din sală; bătrânii o blestemau, flăcăii ar fi ucis-o poate, dacă nu i-ar fi împiedecat bătrânul vătaf care deși cu baioneta la spate, mai are încă puterea și demnitatea să-și stăpânească pătimașul trib...

„Viitorul“, noul institut de credit și economii din Ocna-Sibiului, și-a început activitatea la 1 Aprilie n. a. c. Are un capital social de 50000

cor. Nădăjduim, că noul institut — o necesitate de mult simțită — va fi o cetăție ocrotitoare a intereselor economice și culturale ale țărânimii noastre din Ocna și împrejurime, în atențiunea căreia îl recomandăm cu stăruință. Ii dorim vieată rodnică!

D. D. Sturdza, secretarul perpetuu al Academiei, și-a dat demisia din acest post.

Motivul acestei demisii e faptul că membrii Academiei n'au ales pe candidatul propus de d-sa, într'unul din locurile vacante.

Inundație. Râul Moskova s'a revărsat asupra orașului Moskova. Pe stradă, oamenii circulă pe cai și apa ajunge până la pântecul calului; stațiunea de Electricitate este sub apă, prăvăliile sunt toate inundate, locuitorii se retrag pe ridicăturile dinprejurul orașului, mai multe vite cor-nute s'au inecat. Pagubele sunt foarte mari.

Un atentat albanez împotriva împăratului Wilhelm II, a fost împiedecat de către poliția grecească, în inzula Corfu.

Aproape cincizeci de albanezi au fost uciși de poliști.

171 milioane franci cheltuiește Franța pentru învățământul primar și țifra asta considerabilă, continuă să crească.

Cel puțin — se întreabă *Figaro* — putem spera că numărul analfabeților o să se micșoreze pe zi ce trece?

Aș!

Numărul celor ce nu știu să cetească eră, în 1904, de 10.000.

În 1907, el a crescut la 14.000!

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: OVIDIU GRITTA.

În fabrica de Var din Orlat, se arde și expediază zilnic, în mare și mic,

renumitul
Var de Orlat

liber de piatră și gură.

Preț moderat, serviciu prompt și real.

I. Banciu & Co.

4-5

Orlat.

La Croitoria universală

str. Cîsnădiei 34 SIBIIU str. Cîsnădiei 34

Subscrisul îmi iau voiă a atrage atențiunea On. Public român asupra croitoriei mele militare și civile în care se confecționează

reverenzi

și tot felul de uniforme după croiul mai nou.

Totdeauna stau la dispoziția Onoratului Public pentru a pregăti un lucru solid și deplin corespunzător.

Pentru comande cât mai multe, rog pe Onoratul Public a-mi oferi binevoitorul sprijin. Comandele urgente se efectuează în timpul cel mai scurt.

Semnând cu toată stima:

I. Petrașcu

m. croitor.

8-10

Spre plăcută știre!

După o favorabilă cumpărare, sunt în plăcuta pozițiune a oferi Onoratului public cele mai bune și ieftine articole de primăvară.

Cu deosebită stimă:

Gerson Grünblatt,

Confecțiune de Dame, Domni și copii.

Depozit de pălării și ghete.

Sibiu, Piața mare Nr. 3-5.

Palatul Bodencredit Anst.

7-10

Principiul comerțului: desfacere mare, câștig puțin.

Principiul comerțului: desfacere mare, câștig puțin.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

← din Sibiu →

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei, Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.120.131.91 cor.

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de orice fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe vieată etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:

94.975.294 — coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:

9.293.195 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.295.120.15 coroane,

pentru capitale asigurate pe viață 3.760.810.21 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etajiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Cluj și Bistrița, cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.